

Jak poprawić reprezentatywność badań ilościowych, nie zwiększając próby?

Ponieważ możliwości rozsądnego zwiększania próby są ograniczone, tym bardziej interesujące okazują się inne rozwiązania, które pozwalają poprawić reprezentatywność badań ilościowych ("reprezentatywność" rozumiemy tutaj jako stopień, w jakim wyniki uzyskane poprzez badanie próby odzwierciedlają cechy populacji, z której próba ta została dobrana). Do takich rozwiązań należy wykorzystanie przy doborze próby informacji o badanej populacji. Dzięki wstępnemu rozpoznaniu struktury populacji można zastosować sposób doboru próby, który w danej sytuacji będzie efektywniejszy niż prosty dobór losowy. Właściwym sposobem może okazać się dobór nieproporcjonalny, na przykład zwiększenie w próbie liczebności tych grup (warstw) należących do badanej populacji, które są bardziej zróżnicowane.

Należy także zaznaczyć, że czynnikiem, od którego zależą zarówno koszty realizacji badania, jak i reprezentatywność uzyskanych wyników, jest jakość spisu należących do danej populacji jednostek (operatu), z którego dobierana jest próba; idealny spis zawierałby wszystkie jednostki należące do badanej populacji i żadnych innych. Istotną rolę w zapewnieniu operatu, z którego dobierana jest próba, może często odegrać instytucja zlecająca badanie. Wskażmy dwa przykłady, zaczerpnięte bezpośrednio z naszych doświadczeń. W przypadku badań z udziałem Projektodawców (beneficjentów) lub uczestników Projektów (beneficjentów ostatecznych) Programów współfinansowanych z funduszy Unii Europejskiej, od instytucji odpowiedzialnych za przebieg tych Programów zależy między innymi wdrożenie odpowiedniego systemu zbierania i przechowywania danych wraz z zapewnieniem, że system ten będzie funkcjonował we właściwy sposób. Z kolei instytucje publiczne, które zlecają badania sektora przedsiębiorstw, mogą znacząco przyczynić się do powodzenia projektu badawczego pozyskując, na potrzeby badania, operat podmiotów należących do tego sektora. Warto wspomnieć choćby o możliwości nieodpłatnego uzyskiwania przez instytucje administracji publicznej danych podmiotów gospodarki narodowej z rejestru REGON. Skorzystanie z takiej możliwości pozwala znacząco zmniejszyć koszty badania w porównaniu z sytuacją, gdyby dane z REGON pozyskiwał – w tym samym celu – zewnętrzny wykonawca badania.

Na reprezentatywność badań ilościowych prowadzonych na próbach, oprócz nieuniknionego błędu losowego, który omawialiśmy dotychczas, może wpływać również szereg innych czynników, takich jak: niedostępność części jednostek zakwalifikowanych do badania, niedoskonałość narzędzia badawczego (kwestionariusza) lub sposobu przeprowadzania wywiadów oraz błędy popełniane na etapie przetwarzania i analizowania danych. Skala występowania tego rodzaju negatywnych zjawisk może być systematycznie ograniczana, dzięki odpowiedniej organizacji procesu badawczego. Do rekomendowanych rozwiązań należą między innymi: wielokrotne podejmowanie wysiłków dotarcia do osób, które znalazły się w wylosowanej próbie, zapewnienie respondentom anonimowości oraz zadbanie o odpowiedni wizerunek badania (na przykład poprzez przekazanie zainteresowanym prośby o udział w badaniu wystosowanej przez instytucję, na zamówienie której jest prowadzone), stworzenie respondentom możliwości wzięcia udziału w badaniu w możliwie dogodny dla nich sposób, poprzedzenie badania właściwego badaniem pilotażowym, służącym udoskonaleniu kwestionariusza, przygotowanie precyzyjnej instrukcji dla ankieterów oraz kontrola ich pracy, stosowanie rozwiązań technicznych zmniejszających prawdopodobieństwo popełnienia błędów na etapie zbierania i przetwarzania danych, a także niezależne analizowanie danych przez dwóch badaczy i wzajemna weryfikacja wyników.

Zapewnienie jak najlepszej reprezentatywności badań ilościowych jest jednym z obszarów, w których dobra współpraca pomiędzy wykonawcą badania a instytucją, na zamówienie której jest prowadzone, a także obustronne zaangażowanie mogą w istotny sposób przyczynić się do powodzenia projektu badawczego.

Powyższy tekst został opublikowany na stronie www.dyspersja.com. Tekst jest dostępny na licencji Creative Commons "Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Na tych samych warunkach 3.0 Polska". Autorem tekstu jest firma DYSERSJA.

